కథా నిలయం
5817
శ్రీకాకుళం

మంచు పల్లకి

సాయంత్రం అయింది. అన్ని దిక్కులనుండీ చేరుకుంటున్నది చీకటి. బుల్లబ్బాయి అక్కడున్న అయిదుగురు టీచర్ల ముఖాల్లోకి చూసి రెండు చేతులూ ఎత్తి నమస్కరించి అతిదీనంగా అక్కడ నుంచున్నాడు.

బస్ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు టీచర్లు. దగ్గర సంత నించి వచ్చిన వర్తకులు బస్‌స్టాండ్ దగ్గర తమతమ సరంజామాతో, సంచులతో, మూటలతో బస్సు కోసం నిరీక్షిస్తున్నారు. దగ్గర్లో ఉన్న చెరువునీళ్లు పొలాల్లోకి పోయే కాలవ వంతెన గట్టుమీద కూర్చున్నారు మరికొందరు ప్రయాణీకులు.

'బస్సు కోసమా?'

అవునని తలూపాడు బుల్లబ్బాయి

ఇంకా పదకొండేళ్లు నిండని బాల్యం.

గొంతు పసిగా ఉంది.

అక్కడున్న టీచర్లు తలో ప్రశ్న వేశారు... ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు ఏమిటి పని మొదలయినవి.

బుల్లబ్బాయి తల్లి ఆరోగ్యం బాగాలేక చాలా రోజులు ఆమెను ఊళ్లోనే ఉంచి ఆయుర్వేదవైద్యము, ఎల్.ఎమ్.పి డాక్టరుతో అల్లోపతివైద్యము చేయించి ఏ ఫలితమూ, ఏమాత్రం మెరుగు కనిపించకపోవటంతో దగ్గర్లో ఉన్న పట్టణంలోని ఎమ్.బి.బి.ఎస్ పెద్ద డాక్టరు వద్దకు తీసుకుపోయారు. తండ్రి హాస్పిటల్లోనే

ఉంటున్నాడు. తండ్రికోసం ఉదయం, సాయంత్రం అన్నం కేరియర్ బస్సుకి అందిస్తున్నాడు బుల్లబ్బాయి.

ఇప్పుడు వచ్చే బస్సులో ఖాళీ కేరియర్ వస్తుంది. అది తీసుకుని ఒక్క పరుగున ఫర్లాంగున్నరదూరంలోఉన్న ఊళ్లోకిపోయి కేరియర్ కడిగి అక్కయ్య సర్దేకా మళ్లీ పరుగు పరుగున బస్సుస్టాండ్‌కి వచ్చి పట్నానికి పోయే నైట్‌హాల్ట్ బస్సుకి అందిస్తాడు.

టీచర్లు అడిగిన ప్రశ్నలకి, వెలిబుచ్చిన సందేహాలకి జవాబులు చెప్పి నేలకి చూపులు వాల్చి నుంచున్నాడు బుల్లబ్బాయి. వాడి మనసులో సమాధానంలేని ప్రశ్నలు దట్టంగా నిండిఉన్నాయి. అమ్మ ఇంటికి తిరిగి ఎప్పుడు వస్తుంది? నాన్న ఇంటి పనులు, షాప్ పనులు తిరిగి స్వయంగా ఎప్పుడు చూసుకుంటాడు? తను బడికి రోజూ వెళ్లటం మళ్లీ ఎప్పుడు? అమ్మ వచ్చి ఇంటిపనులన్నీ తనే ఎప్పుడు చూసుకుంటుంది? ఈ బస్సులకోసం ఉదయం, సాయంత్రం వేచి వుండటం ఎప్పుడు తప్పుతుంది? సాయంకాలప్పూట అందరి స్నేహితులతోపాటు ఆడుకోవటానికి అవకాశం ఎప్పుడు చిక్కుతుంది? బడికి రానందుకు టీచర్లు కోప్పడుతున్నారనీ, స్నేహితులు విచారిస్తున్నారనీ అమ్మతో ఎప్పుడు చెప్పుకోవాలి — మొదలయినవన్నీ టీచర్లు అడిగిన ప్రశ్నలతో కదిలినట్టున్నాయి.

చుట్టూరా ఉన్న పంటపొలాలు నిన్న మొన్నటివరకు బంగారంలాంటి పంటలతో కన్నుల పండువుగా కళకళ్లాడాయి. ఈ సాయింత్రం పంటలు కోసేసిన ఆ పొలాలు, కనుచూపుమేర అంతా నిర్జీవంగా ఉన్నాయి. నిన్న మొన్నటి వరకు ఆ బంగారు పంటచేలు శ్రావ్యంగా గొంతు విప్పి పాడాయి. ఈనాడు మూగబోయాయి. సూర్యుని చివరి వెలుగు తీయని జ్ఞాపకంలాగ పశ్చిమాకాశానికి ఊదారంగు పూసింది. పొలాలు దాటిన తర్వాత తూర్పున కొబ్బరితోటలు మార్గశిరపు చలిగాలులకు జడిసి ముడుచుకుపోయినట్టుగా కన్పిస్తున్నాయి. ఆకాశం పంచమివెన్నెలల తెరలని జారుస్తూ మరీ అందంగా ఉంది. అక్కడా అక్కడా నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నాయి. చీకటి పసిపాప బోసినవ్వులా ఉంది. ప్రకృతిఅందాన్ని, ఆ సాయంత్రం ముత్యాన్ని కడిగినట్టు కడుగుతున్నది.

చెవులను కప్పుతూ తలకు మఫ్లర్ చుట్టుకున్న పొడుగాటి టీచర్ కొంతసేపు అదేపనిగా బుల్లబ్బాయిని చూసి 'మీ అమ్మగారిని హాస్పిటల్‌లో చేర్చి ఎన్నాళ్లయింది?' అని అడిగాడు.

'రెండు వారాలయిందండి?' అన్నాడు బుల్లబ్బాయి.

'మరి నీవు వెళ్లి అమ్మగారిని చూసి వచ్చావా?'

'లేదండి. నేను వెళ్తే ఇక్కడ ఇంట్లో మా అక్కకి తోడు ఎవ్వరూ ఉండరు. నిన్ననే మా పిన్ని వచ్చింది. ఇవేళ వెళ్దామనుకున్నాను. కాని స్లిప్‌టెస్ట్ పరీక్ష ఉండటం వల్ల వెళ్లలేకపోయాను. రేపు వెళ్తానండి' అన్నాడు.

బస్సు ఆలస్యానికి విసిగిపోయి రోడ్డు దాటి పొలంగట్టు మీదికి పోయి కూర్చున్నారు ముగ్గురు టీచర్లు. మరో టీచర్ సిగరెట్ వెలిగించుకోవటానికి రోడ్డు ప్రక్క తాటిపాకల టీకొట్టు దగ్గరకు వెళ్లి, అక్కడ సమితిఉద్యోగుల మీద రేగిన విమర్శలు వింటూ నుంచుండి పోయాడు. బుల్లబ్బాయిని విడవలేక మఫ్లర్ చుట్టుకున్న పొడుగాటి టీచరు, టీచర్‌ని విడిచిపెట్టలేక బుల్లబ్బాయి రోడ్డు ప్రక్కన మాటాడుకుంటూ నుంచున్నారు.

చలి ఎక్కువయినట్టుంది. ఒళ్లంతా ముడుచుకుని నుంచున్నాడు బుల్లబ్బాయి. చేతులు పేంట్‌జేబుల్లో పెట్టుకున్నాడు టీచర్. బస్సు ఎంతకీ రావటం లేదు. దక్షిణదిక్కు నుండి ఉత్తరదిక్కుగా పోతున్న తార్రోడు కనుచూపుమేర సరళరేఖలా సాగింది. అక్కడక్కడా ఎడ్లబళ్లు, అప్పుడప్పుడు లారీలు తప్పించి బస్సు జాడలేదు. రోడ్డుకు రెండువేపులా ఉన్న మొగలిపొదలు నిశ్శబ్ధంగా ఉన్నాయి. పశ్చిమంగా ఉన్న ఊరును కలుపుతున్న కంకరరోడ్డు తార్రోడ్డుని తాకి ఆగిపోయింది. రోడ్డుకు తూర్పున బిక్కుబిక్కుమంటూ నాలుగు టీ కొట్టులు ఉన్నాయి. అన్నీ తాటాకులతో వేసినవే. ఆ టీకొట్లకు తలుపులూ, కిటికీలు ఏమి లేవు. పై కప్పులు కూడా ఎత్తుగాలేవు. చూరులు నేలకు వాలాయి. లోపల, మనుషులు ఎత్తుకు పోవటానికి వీల్లేని ఒక ఎత్తయిన రాతి అరుగు, మట్టి అరుగులున్నాయి. ఆ టీకొట్లకి ప్రక్కనే కిళ్లీబడ్డీలున్నాయి. అరటిగెలలూ, చుప్పులూ, చేగొడీలు ఆ బడ్డీలలో వేలాడుతున్నాయి. ఆ టీకొట్లువాళ్లు, బడ్డీలవాళ్లు ఇప్పుడువచ్చే ఆ రెండు బస్సుల కోసమే చూస్తున్నారు.

'మీ అమ్మగారికి ఇప్పుడు ఎట్లా ఉంది?' అని అడుగుతున్నాడు పొడుగాటి టీచర్ బుల్లబ్బాయిని. ఇంతసేపు చుట్టూ ఉన్న మనుషులను చూస్తున్న అతని మనసు శూన్యంగా ఉండిపోయింది. కొంతసేపు అతడు దుఃఖం దిగమింగు కుంటున్నట్టుగా మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

పొలంగట్టు మీద కూర్చొన్న టీచర్లు కేకేసి ఆ పొడుగాటి టీచర్‌ని రమ్మని పిలుస్తున్నారు. అట్లా విద్యార్థితో నుంచుని అంతసేపు మాట్లాడటం వారికి ఇష్టం లేదు. స్టూడెంట్స్‌తో చనువుగా ఉండటంవలన టీచర్ అంటే భయం పోతుందని వాళ్ల విమర్శ. కాని బుల్లబ్బాయితో మాట్లాడుతున్న ఆ టీచర్ పిల్లలతో కలిసిపోయి వాళ్లతో ఆడుకోవటానికి, పాడుకోవటానికి ఈ ఉద్యోగాన్ని ఎన్నుకున్నాడు. అతడి గదినిండా

పిల్లలే. అమాయికంగా, కుతూహలంగా వాళ్ల ముచ్చట్లు, ప్రశ్నలు, వినోదం అతడికి ఎంతో ప్రియం.

'మొన్నటి వరకు ఏమీ బాగా లేదు. చచ్చిపో —' అని తర్వాత మాట పలక లేకపోయాడు బుల్లబ్బాయి. 'నిన్నటికి కొంచెం నయమయిందట తెలివొచ్చిందట' అని మరి చెప్పలేకపోయాడు. తర్వాత చెప్పవలసినదేమిటో తోచలేదు.

అమ్మ ఎంత బాధపడుతున్నదో వాడికి తెలుసు. అమ్మ మంచం పట్టిందంటే డాక్టర్‌ను పిలుచుకురావటం (ఊర్లో చిన్న హాస్పిటల్ ఉంది. అక్కడ మందులుండవు. ఎల్. ఎమ్. పి డాక్టరు ఉన్నాడు.) మందులు కోసం పట్నం వెళ్లటం వాడిపనే. ఒక్కోసారి బస్సులో వెళ్తాడు. ఒక్కోసారి సైకిల్‌మీద వెళ్తాడు. నాన్న పనిమీద ఎక్కడికన్నా వెళ్తే కొట్టు మీద (వాళ్లకు బట్టల కొట్టుంది) కూర్చోవటం వాడికి తప్పదు. వాడే ఆ ఇంట్లో పెద్దవాడూ చిన్నవాడూను. బుల్లబ్బాయికి అక్క ఉంది. అయితే ఆ అమ్మాయికి పెళ్లయింది. సుమారు వంద మైళ్ల దూరంలో అత్తవారింట్లో ఉంటుంది. ఆ అమ్మాయిని కన్నవారింటికి పంపించడానికి వాళ్లాయనకి ఇష్టముండదు. వాళ్లత్తగారికి కోడలు కన్నవారింటికి వెళ్లిపోతే కొడుకు దిగులుపడిపోతాడని భయం. ఈసారి తల్లి అనారోగ్యం గురించి గట్టిగా రాస్తే అక్కయ్యను పంపించారు. భార్యను పంపిస్తూ, నాలుగుదినాల్లో నేనూ వస్తానుగా అన్నాడు వాళ్లాయన. అక్కయ్య వచ్చినప్పటి నుండి ఇంటి పనులతోనే గడిచిపోతున్నది. అమ్మని చూడటానికి ఆ అమ్మాయికూడా వెళ్లలేక పోయింది. —అమ్మ ఆరోగ్యం కోలుకుని త్వరలోనే ఇంటికి వచ్చేస్తుందని ధైర్యంగా ఉంది.

ఊరు చిన్నచిన్న దీపాలవెలుగుతోను, మొక్కల మధ్య మహావృక్షంలా సత్యంబాబుగారి మేడతోను, వెన్నెలా చీకటీ కలిసిన మసకకాంతితోను, ఊరు చుట్టూ ఉన్న పొలాల్లో గడ్డికుప్పలతోనూ, పెద్ద చెరువుగట్టు మీది అమ్మవారి ఆలయంతోను ఓ పెద్ద విశాలమైన కేన్వాస్ మీది చిత్రంలా కనబడుతున్నది. శెట్టిగారి కిరాణాషాప్ నించి పెట్రోమాక్స్‌లైట్ కాంతి మిరుమిట్లు కొలుపుతూ ఉంది. ఆ ఊరుకు దక్షిణంగా ఉన్న దేవాలయం దగ్గర్లో విశాలమైన సత్యంబాబుగారి మామిడితోట ఉంది.

ఇంకా బస్సు రాలేదు.

మఫ్లర్ చుట్టుకున్న ఆ పొడుగాటి టీచర్ బుల్లబ్బాయినే చూస్తున్నాడు. వాడి కళ్లు ఇంకా నిర్మలంగా, కడిగిన లేతనీలం కలువరేకుల్లా ఉన్నాయి. కొన్ని దినాలుగా తిండి సరిగ్గా తినక బలహీనంగా ఉన్నట్టున్నాడు. వాడి దీనమైనచూపులు తన గుండె ల్లోపలికి పోయి అక్కడ కన్నీళ్లు కురుస్తున్నట్టున్నాయి.

బుల్లబ్బాయి కథ అంతా — గుండెలో, ఆ లోపల విశాల సముద్రంలో, అంత వరకు ప్రశాంతంగా ఉన్న ఆ సముద్రంలో సుడిగాలి రేగి, తుఫాన్ గాలులు వీచి, తన తల్లిని చూడాలని ఓ కుమారుడు ప్రయాణిస్తున్న ఓడను దెయ్యం ఊపినట్టుగా ఊపేస్తున్నాయి. ఈ వయస్సులో వీడికి తల్లి లేకపోతే వీడేమయిపోతాడు? ఎవరు పిలిచి వీడిని తమ గుండెలకద్దుకుంటారు? ఎవరి ఒడిలో తన సంతోషాలని వెళ్లబోసుకుంటాడు. ఎవరితో తన ఆట పాటలు చెప్పుకుంటాడు. తల్లిలేదని లోకం వేలెత్తిచూపితే ఏమి వెతుక్కుంటాడు? ఎవరిని అమ్మా అమ్మా అని పిలుచుకుంటాడు? తల్లిని చిన్ననాటే పోగొట్టుకున్నాడని లోకం నిందిస్తే ఏం సమాధానం చెప్పుకుంటాడు? అర్ధరాత్రి అమ్మజ్ఞాపకం వచ్చి పిలిస్తే ఎవరు పలుకుతారు? ఎవ్వరూ పలక్కపోతే వెక్కి వెక్కి ఏడిస్తే ఎవరు వచ్చి గుండెల్లోకి తీసుకుని ఓదారుస్తారు? ఎవరు తన చెంగుతో వాడి కన్నీళ్లు తుడుస్తారు? ఈ ప్రశ్నల హోరులో చలించిపోయాడా పొడవాటి టీచర్. హృదయంలోని తేనెలో దెయ్యాలు మురికిపోసి తొక్కుతున్నాయి. కళ్లల్లోంచి జలజలా కన్నీళ్లు రాలాయి. బుల్లబ్బాయికి కనిపించకూడదని ప్రక్కకి తిరిగి కర్చీఫ్‌తో కళ్లుతుడుచుకుని 'వేరు శెనక్కాయలు తీసుకురా' అని బుల్లబ్బాయి చేతిలో రూపాయిబిళ్ల పెట్టి అక్కడినుండి పంపించేశాడు.

టీచర్ తన చేతిలో పెట్టిన రూపాయి అందుకుని 'ఎంతవి తేవాలండీ?' అని టీచర్ కళ్లల్లోకి చూసి, ఆ కళ్లు ఎర్రగా కన్నీళ్లతో నిండిఉండటం చూసి తెల్లబోయాడు.

'అర్ధ రూపాయివి తీసుకురా వెళ్లు' అని తోలాడు టీచరు.

బుల్లబ్బాయి అక్కడ నుండి వెళ్లిపోయాడు.

బుల్లబ్బాయి నిర్మలంగా, ఆరోగ్యంగా, నవ్వుముఖంతో అందంగా ఉండేవాడు. అట్లాంటిది వాడి మీద ఈ బాధ్యతలు వచ్చిపడ్డాయి. తల దువ్వుకోలేదు. బట్టలు మాసిఉన్నాయి. దిగులుగా ఉన్నాడు. కనీసం గొంతు కూడా ధైర్యంగా లేదు.

దూరాన దక్షిణ దిక్కునించి లైట్లు వెలిగించుకుని ఏదో వాహనం వస్తున్నది. తీరా అది సమీపించేసరికి బస్సుకాదు లారీ. అక్కడ బస్సు కోసం ఎదురుచూస్తున్న వాళ్లందరికీ నిరాశగా తయారయింది.

పొలం గట్టుమీద కూర్చున్న టీచర్ల కాళ్లు నొప్పులుపెట్టి లేచి రోడ్డుమీదికి వచ్చారు. దక్షిణదిక్కునుండి మరో వాహనం లైట్లు వెలిగించుకుని వస్తున్నది.

'బస్సేనా గురూ?' ఒకరితో ఒకరు సందేహం వెలిబుచ్చుకుంటున్నారు.

బస్సు స్టాండ్‌లో సందడీ, సద్దూ ఎక్కువయిపోయింది.

బుల్లబ్బాయితో పాటు టీ కొట్టు దగ్గర టీచర్ కూడా వచ్చాడు. టీచర్లు అందరూ

మళ్లీ ఒక్క దగ్గరికి చేరారు. నిమిషంలో వాళ్ల చలి పోయింది. విసుగుపోయింది. బద్ధకం పోయింది.

వచ్చేది బస్సే అని ఆశ.

ఆ రోజు ఆ టీచర్లకు వేతనాలు అందాయి. దగ్గర్లో అర్థగంట బస్సు ప్రయాణంలో చిన్న టౌనుంది. ఆ టౌనులో, ఆ టౌనుకి తగ్గట్టు ఒక సినిమాహాలు ఉంది. ఆ హాలుకు శతదినోత్సవం చేసుకున్న ఓ సినిమా వచ్చింది. వెళ్లి చూసి రావాలని ఇద్దరుముగ్గురు అనుకున్నారు. సినిమా చూసి రావాలని మరో ఇద్దరిని ఎగదోసి అంతా బయల్దేరారు. వాళ్లల్లో ముగ్గురు కుంపటి రాజేసుకుని వంట చేసుకునే బ్రహ్మచారులు. రాత్రి వంట తప్పుతుంది. హోటల్‌లో తినొచ్చుకదా అని సంబరపడ్డారు. దాంతో వాళ్లు లేడికి లేచిందే పరుగు అన్నట్టుగా సాయంత్రం ఆరు గంటలకు వచ్చే బస్సుకోసం అయిదు గంటలకే వచ్చి ఎదురుతెన్నులు చూడసాగారు. ఎంతకీ బస్సు రావటం లేదు. చివరికి వచ్చింది వచ్చింది అనుకుని ఆశ పడ్డది లారీ, పెట్రోల్ లారీ!

'గురూ, ఇంక సినిమా వద్దు పాడూవద్దు — పదండి ఇంటికి చక్కా. ఇంత తిని హాయిగా నిద్రపోక — ఈ చలిలో ఎవరు పడమన్నారు ఈ బాధ?' అన్నాడు ఒకాయన. ఆయనకు ఇంట్లో వంట చేసిపెట్టే భార్య ఉంది. ఆడుకోవటానికి ఒక పాప ఉంది. అంతేకాక ఆయనకి బస్సు మీద, సినిమా మీద కోపం వచ్చింది. దాంతో ఆయన ఉత్సాహం అంతా చల్లారిపోయింది. మరో టీచర్ బస్సు ఆలస్యానికి ప్రభుత్వాన్ని తిట్టాడు. ఆయన మనుషులలో ఏ తప్పు కనిపించినా, తనకాలికి ముల్లు గుచ్చుకున్నా, చివరకు తనకు ఆకలయినా అతడు ప్రభుత్వాన్నే తిడతాడు. అన్నిటికీ సంజాయిషీ ప్రభుత్వమే ఇవ్వాలి అంటాడు. మరొక టీచర్ సందేహంలో పడ్డాడు. సినిమాకు వెళ్లినా, తిరిగి ఇంటికి వెళ్లినా ఒక్కటేలే అన్నట్టున్నాడాయన.

మఫ్లర్ చుట్టుకున్న ఆ పొడుగాటి టీచర్ 'తీసుకోండి' అని బుల్లబ్బాయి తెచ్చి పెట్టిన వేరు శెనక్కాయలను అందరి మధ్యా పెట్టాడు. ఇష్టం లేనట్లుగా కొందరు, ఇష్టం ఉన్నట్లుగా మరికొందరు వేరు శనక్కాయలు అందుకున్నారు.

వాళ్లు టౌన్ వెళ్లి సినిమా చూసి తిరిగిరావటానికి రాత్రి పదిన్నర గంటలకి పాసింజర్ రైలు ఉంది. అది ఆ ఊళ్లో రెండు నిమిషాలసేపు ఆగుతుంది. ఇట్లాంటి వినోదాలకి ఆ రైలు వారికి ఎంతో సదుపాయం.

'బస్సు ఈ రోజు వచ్చేట్టు లేదే' అని విసిగి పోయి, బాధపడి, నీరసించిపోయి 'మూర్తి (బస్సుడ్రైవర్) మరీ నెమ్మది. ప్రతి ఊళ్లోనూ వాడికి బంధువులే. బస్సు

ప్రయాణీకుడు ప్రతి ఒక్కడూ వాడికి స్నేహితుడే. తీరిగ్గా వాళ్లతో కబుర్లు చెప్పుకుని మరీ కదుల్తాడు' అని వాళ్లల్లో వాళ్లు విసుక్కున్నారు.

నుంచునే కంటే వెళ్లి ఎక్కడన్నా కూర్చోవాలనిపించింది. ఆ టీ కొట్టులో కూర్చోవటానికి చోటున్నట్టు లేదు. పైగా ఆ లోపల చుట్ట, బీడీ, సిగరెట్ల పొగ కంపు. వంతెన గట్టుమీద కూర్చుందామా అంటే అక్కడ గ్రామసేవికా, ఆమె స్నేహితురాలూ వచ్చి ఇప్పుడే కూర్చున్నట్టున్నారు. పోయి ఆ ప్రక్కనే కూర్చోవటానికి తగుమాత్రం జాగా ఉంది. ఆ అమ్మాయిలతో వాళ్లకు పరిచయం కూడా లేదు. అందుచేత సభ్యత కోసం ఇక్కడ ఈ రోడ్డు మీద నుంచోవడమే మంచిదనిపించింది.

'మీ అయ్య రాలేదురా బుల్లబ్బాయి?' అని ఓ టీచర్ అడిగాడు. ఆయన సంస్కారపరుడే కాని ఇది పల్లెటూరు. అక్కడకు వచ్చిన తర్వాత వాళ్లభాష, వాళ్లపద్ధతీ అలవరుచుకుంటున్నాడు. మీ నాయనగారు అనటానికి బదులు ఆయన 'మీ అయ్య' అని వాడేడు.

'లేదండి. రాలేదండి. వారం దినాలయింది వచ్చి. అంతకుముందు ఒక పూట వచ్చి మళ్లీ వెంటనే వెళ్లిపోయాడు' అన్నాడు బుల్లబ్బాయి.

మఫ్లర్ చుట్టుకున్న ఆ పొడుగాటి టీచర్‌కి బుల్లబ్బాయి తండ్రి, భార్యకు చేస్తున్న సేవ అపురూపంగా కనబడింది. ఆ తండ్రి ఇక్కడ ఇల్లు వదిలి, ఆస్థి వదిలి, వ్యాపారం వదిలి, కొడుకు చిన్నవాడే అయినా వాడిని వాడిగతికి వదిలి తన స్వంత అవసరాలన్నీ మరిచిపోయి, భార్య మీద మమతానురాగాలతో ఆమె జీవితంలో ఇచ్చిన అదృష్టాలకి కృతజ్ఞతలతో, ఆమె లేని వెలితి ఊహించలేక, తన సర్వస్వం ధారపోసి ఆమెను కాపాడుకోవాలన్న దీక్షతో, ఆమె కన్నీళ్ల వేదనాభారాన్ని పంచుకుంటూ, ఆమె సేవలు చూస్తూ —

'డాక్టర్ గట్టివాడే లెండి' అని వేరుశెనగ పప్పు నోట్లో వేసుకుని క్షణం మాట్లాడలేక 'మా రిలేటివ్ ఒకాయన — చచ్చిపోతాడనుకున్నాం — అది కాదండి — డాక్టరు మందు కాదు ముఖ్యం — ఆ చెయ్యి — ఆ చెయ్యి — అది పడితే చాలు — పట్టణంలో అంతమంది డాక్టర్లున్నా — ఇతడికున్న డిమాండు, ఇన్‌కమ్మూ — ఇతర్లకేదీ — అసలు రేడియం ట్రీట్‌మెంట్‌కి కావలసిన ఆధునిక పరికరాలని సైతం — ఈ మధ్యనే జపాన్‌నుండి తెప్పించాడండీ' అని డాక్టర్‌ని పొగిడాడు. ఆ మాటలు బుల్లబ్బాయికి ఎంతో ధైర్యాన్ని కలిగించాయి. వాడి గుండెల్లోని భయం సాలెగూళ్లను తుడిచిపెట్టి, వాడు గుండెనిండా ఆశని నింపుకునేట్టు చేశాడాయన.

మరో ఆయన 'స్వామీ, అంతా మన కర్మ. వాడు చేసిందేమిటి? మనకి

ఎంతరాసి ఉంటే అంత. మన పూర్వజన్మ సుకృతం. మన కర్మ బాగా ఉంటే అంతా మన ప్రజ్ఞే' అని ఖండించి పారేశాడు. అదృష్టవశాత్తూ ఆ టీచర్ మాటలు బుల్లబ్బాయికి అర్థం కాలేదు. అంచేత బుల్లబ్బాయి ఆశతో, ధైర్యంగా ఉన్నాడు. ఊళ్లో ఒక అమ్మ తన తల్లి అనారోగ్యం గురించి మాట్లాడుతూ 'బతికి బట్టకట్టగలిగితే ఆ పిల్లల పుణ్యమే' అని నిరాశ ప్రకటించింది. అప్పుడు బుల్లబ్బాయి గుండెల్లో సముద్రకల్లోలం చెలరేగింది. వాడు మూగవాడయి పోయాడు. వాడిలోని ఆశ అంతా మటుమాయమైపోయింది.

చలి హెచ్చుతూ ఉంది. కూర్చున్నవాళ్లు ముడుచుకుపోయి కూర్చుంటున్నారు. నుంచుని మాట్లాడుకుంటున్న వాళ్లు ఒకరిచాటున ఒకరు నుంచుంటున్నారు. సిగరెట్లు, బీడీలు, చుట్టలూ పొగలు కుక్కుతున్నాయి. దూరాన ఒక ముసలమ్మ చుట్ట వెలిగించి కాలిన భాగం నోట్లో పెట్టుకుని అడ్డపొగ వదులుతూ కూర్చుంది. బయట నుంచోలేక కొందరు టీకొట్ల పాకల్లోకి పోతున్నారు. రోడ్డు ప్రక్క బండి దగ్గర రెండు ఎడ్లు నేలమీద పండుకుని నెమరువేసుకుంటున్నాయి.

ఆ అయిదుగురు టీచర్ల మీదనే కాదు — అక్కడ బస్సు కోసం ఎదురుచూస్తున్న అందరి మీద చీకటి నవ్వులాంటి వెన్నెల కురుస్తున్నది. అంతా మసక మసకగా ఉంది. అంతా దిక్కులేని దీనత్వం ఆవరించినట్టుగా ఉంది. ఆ మసక చీకట్లలోనే మఫ్లర్ చుట్టుకున్న ఆ పొడుగాటి టీచర్ కల్లోలిత హృదయం మూగవోయినట్టుగా ఉంది. బుల్లబ్బాయిలోని కోటి గోదావరులు మాతృప్రేమ వరదని ఆ రహస్యాంబరమే కప్పివేసింది.

మళ్లీ దక్షిణదిక్కునుండి బస్సు వెలుగు.

అది కూడా దగ్గరకొచ్చి ఏ లారీయో అయి నిరాశ పరుస్తుందని నిట్టూరుస్తున్నారు. అయినా సద్దు పెరిగింది. కూలీల గోల హెచ్చింది. చిన్న చిన్న వర్తకులు తమ తమ మూటలనీ, బస్తాలనీ సర్దుకుంటున్నారు. బద్ధకం వదిలించుకుని అందరూ లేచి రోడ్డున ఓ ప్రక్కకి చేరుకుంటున్నారు.

ఇక్కడున్న ఇంతమందినీ ఈ బస్సు ఎక్కించుకోగలదా అన్న అనుమానంతో ఎవరికి వారే తొందరపడి బస్సులోకి దూసుకు పోవాలనుకుంటున్నారు.

'గురూ! ఇంతకీ సీటు దొరికేట్టుందా?' అంటున్నాడు ఒక ప్రయాణీకుడు.

'గురూ! మనకి సీటు?' అని తోటి వాని ప్రశ్నతో జలుదుకుంటున్నాడు మరొక ప్రయాణీకుడు.

బస్సు దగ్గరకు వచ్చిన హడావిడి హెచ్చవుతూ ఉంది.

'బస్సే గురూ! లోపలి లైట్లు కనబడుతున్నాయి అదిగో, బస్సే.' అని నిర్ధారించాడు ఓ టీచరు.

బస్సు పెట్రోలు వాసనతో, ధూళితో, గోలతో వచ్చి ఆగింది. బస్సు వెలుగులు ముందుకు పరుచుకున్నాయి. ఎక్కే ప్రయాణీకులు, దిగే ప్రయాణీకులను సైతం దిగనివ్వకుండా అడ్డంపడి ఒకరినొకరు తొక్కుకుంటూ, తోసుకుంటూ నుంచున్నారు. ఆ ఇంజన్ మోతలో క్లీనర్, కండక్టర్, డ్రైవర్‌లు పెద్దపెద్ద అరుపులతో వాళ్ల భాషలో మాట్లాడుకుంటున్నారు. బస్సు అదృష్టవశాత్తూ చాలావరకు ఖాళీగానే ఉంది. కాని సంతరోజు రద్దీ మూలంగా అక్కడున్న ప్రయాణీకులందరికి చోటు దొరికేటట్టు లేదు.

బస్సుడ్రైవర్ మూర్తి తన పరిచయస్తులతో పలకరింపులూ, నమస్కారాలూ, నవ్వులూ ఆరంభమయ్యాయి.

'ఇంజనార్పమను' కండక్టర్ వెనకనుంచి కేకేశాడు.

ఇంజనార్పేశాడు. దాంతో సగం అలజడి చల్లారిపోయింది. ఇప్పుడు వినిపించేవన్నీ మనుషుల గొంతులే.

పాతకాలపు బస్సు అది.

ఫ్రంట్‌సీట్ నుండి ఇద్దరు అక్కడే దిగుతున్నారు. సత్యంబాబు తమ్ముడూ, ఆయన స్నేహితుడు స్టేషన్‌మాష్టరూ దిగారు. ఆ రెండు సీట్లలోకి ఇద్దరు టీచర్లు వెళ్లారు. మఫ్లర్ టీచర్‌తో పాటు మరో ఇద్దరు టీచర్లు సెకెండ్‌సీట్లోకి వెళ్లి సదుపాయంగా కూర్చున్నారు.

బుల్లబ్బాయి డ్రైవర్ సీట్ దగ్గరికి వచ్చి బస్సెక్కి 'బావా కారియర్ ఇయ్యి' అని కేకేశాడు. డ్రైవర్ మూర్తి వరసకి బుల్లబ్బాయికి బావ అవుతాడు. ఆ ఊరే వాడిది. మొదట్లో క్లీనర్‌గా ఓ లారీలో పన్చేసి తర్వాత డ్రైవర్‌గా ఈ బస్సులోకి వచ్చాడు. వచ్చిన దగ్గరనుండి ఇదే బస్సులో ఉంటున్నాడు. వారం పదిదినాల్లో ఈ బస్సు తీసేసి కొత్త బస్సు వేస్తున్నారట. అది చాలా పెద్ద బస్సట.

డ్రైవర్ చూట్టానికి రౌడీ వాడిలాగా కనబడతాడు. నల్లగా బలంగా పొట్టిగా పెద్దగుండ్రనికళ్లతో పలచటి సన్నటి పెదాలతో, గిరజాల జుత్తుతో చూస్తే భయపడతారు. కాని నెమ్మదయినవాడు.

బీడీ తీసి అగ్గిపెట్టె వెతికి బీడీ వెలిగించుకుంటున్న వాడల్లా 'బావా, కారియర్' అని రెండో కేక వినిపించే సరికల్లా అటు తిరిగి 'ఒరేయ్ బుల్లీ' అన్నాడు బీడీ

వెలిగించటం మానేసి

'ఏం బావా?'

'కారియర్ ఇవాళ ఇవ్వలేదురా' అన్నాడు.

'మరెలాగ?'

'రేపొచ్చేస్తారట రా. మీ నాన్న చెప్పమన్నాడు'

బుల్లబ్బాయికి అమ్మ ముద్దు పెట్టుకున్నంత సంతోషమయింది.

మప్లర్‌చుట్టుకున్న పొడుగాటి టీచర్ బుల్లబ్బాయి మాటలు ఆసక్తితో వింటున్నాడు. వాడి ముఖాన వెలిగిన సంతోషం చూసి ఆనందించాడు.

'బావా, మరి నాన్నకి ఈ రాత్రికి తిండో?' అన్నాడు గజాన్ని పట్టుకుని డ్రైవర్‌సీటు దగ్గర నుంచున్న బుల్లబ్బాయి.

'ఫరవాలేదులే. ఒక రాత్రికి హోటల్‌లో తింటాడ్లే' అన్నాడు మూర్తి స్పష్టంగా.

మూర్తి ప్రక్కనే ఫ్రంట్‌సీట్‌లో కూర్చున్న ఓ టీచర్‌కి బస్సు ఇవేళ ఇంత ఆలస్యంగా ఎందుకొచ్చిందో కనుక్కోవాలని అనిపించింది.

'అయితే వెళ్లిపోతాను బావా' అని బుల్లబ్బాయి బస్సు దిగిపోయాడు.

మళ్లీ ఏమి అడగాలనుకున్నాడో మరోసారి వచ్చి గజం పట్టుకుని నుంచుని 'ఈ నైట్ బస్సుకి తిండి పట్టుకుని వెళ్తేనో?' అన్నాడు.

'వద్దంటే ఎందుకురా వాళ్లు రేపొచ్చేస్తారు కదా. పైగా ఇంట్లో మీ అప్ప ఒక్కతే ఉంటున్నాది కదా? దానికి తోడు ఎవరుంటారు మరి?' అన్నాడు మూర్తి.

బావ కోప్పడుతున్నాడని దిగిపోబోయి ఇంట్లో అక్క ఒక్కతే ఉంటున్నదన్న కారణంతో వెళ్లవద్దంటున్నాడేమోనని 'ఫరవాలేదు బావా పిన్ని వచ్చింది పడుకుంటుంది తోడుగా' అన్నాడు.

'ఒరే నేను చెప్పిందిన్రా' అన్నాడు ఈసారి మూర్తి నచ్చచెప్తున్న గొంతుతో.

మూర్తి మరో కారణమేదీ చెప్పలేదు.

బుల్లబ్బాయి దిగిపోయాడు.

అంతలో మరో ఇద్దరు వచ్చి డ్రైవర్ మూర్తితో అరటిగెలల పైసలు లెక్క చెప్పి ఇస్తున్నారు. శ్రీకాకుళం నుండి ఆ రోడ్డులో ఉన్న కిల్లీ బడ్డీలు అన్నింటికి ఈ బస్సుల వాళ్లే అరటిగెలలు తెచ్చిఇస్తుంటారు. ఆ పైకం వసూలు చేసుకోవడంలో మునిగి పోయాడు మూర్తి.

డ్రైవర్ ప్రక్క కూర్చున్న టీచర్‌కి బస్సు ఆలస్యానికి కారణం తెలుసుకోవాలని

ఉంది. మూర్తి బిజీగా ఉన్నాడు. అంచేత మెదలకుండా కూర్చున్నాడు. మూర్తి బీడీ తాగుతూ పొగ వదులుతున్నాడు.

'వచ్చిందా?' అనుకుంటూ మిల్లు డ్రైవర్ శాంతయ్య వచ్చాడు డ్రైవర్ దగ్గరకి. ఇంకా అరటిగెలల వ్యవహారం తేలనేలేదు.

'ఆc ఆc వచ్చింది. కండక్టరునడిగి తీసుకో'

ఆ భాష వాళ్లకే తెలుసు. అక్కడి నుండి మిల్లు డ్రైవర్ వెళ్లిపోయాడు.

ప్రయాణీకులని ఒక్కర్ని విడవకుండా అందర్నీ ఎక్కించుకున్నాడు కండక్టర్. బస్సు కిటకిటలాడుతున్నది. మంగళవారప్పూట సంతరద్ది తప్పదుమరి. ఎవర్నీ విడిచి పెట్టేట్టు ఉండదు. అందరికీ వెళ్లాలనే ఉంటుంది. మరో బస్సుకోసం చూసేట్టు లేదు. అందరికీ వాళ్లవాళ్ల పనులు ఉన్నాయి. నుంచునో, వేలాడో పోవాలనే ఉంటుంది. అదే చివరి బస్సు. ముప్పయి సీట్ల ఆ బస్సులో దాదాపు డెబ్బయిమందికి పైగా ఉన్నారు. క్లీనర్ బస్‌టాప్ మీద ఇంకా మూటలు సర్దుతూనే ఉన్నాడు. గోల కొంత తగ్గింది.

'ర్ ర్ ర్ ర్ యిట్' అన్నాడు కండక్టర్ చివరికి. డ్రైవర్ చెవి దగ్గర బెల్ మోగింది దాంతోపాటు.

ఇంజన్ స్టార్ట్ అయింది. స్టీరింగ్ మీద చేతులు పడ్డాయి. దృష్టి రోడ్డు మీదికి పోయింది. బస్సు కదిలింది.

అంతలో హెడ్మాష్టరుగారికి వచ్చే ఇంగ్లీషువారపత్రిక ఇవ్వడం మరచిపోయిన సంగతి గుర్తొచ్చింది డ్రైవర్‌కి. కిల్లీబడ్డీవాడిని పిలిచాడు డ్రైవర్. వాడు పరుగున వచ్చి పత్రిక తీసుకుపోయాడు.

'సినిమాకు అందించగలరా?' అని ఎవరో అడిగారు.

'పావుగంటలో వెళ్లిపోమా బాబూ?' అన్నాడు ధైర్యంగా మూర్తి.

ఆ రైలుగేటు దగ్గర గూడ్స్ బండి వస్తున్నదని అరగంటసేపు ఆగిపోయింది బాబూ. దానికితోడు రోడ్డునిండా ధాన్యంబళ్లు. ఎంత హారన్ కొట్టినా దారివ్వరు. జాగర్తగా రాకపోతే మన పీకమీదికొస్తుంది. ఆ తర్వాత ఆస్పత్రి దగ్గర అయిదునిమిషాలు ఆపాల్సొచ్చింది బాబూ. మా అప్ప చచ్చిపోయింది. నిన్నటికి తెలివొచ్చింది పరవాలేదు అనుకున్నాము. కాని ఇవేళ సాయంత్రం నాలుగున్నరకి ఆ హంస ఎగిరిపోయింది!' అన్నాడు దీనంగా.

మూర్తి ప్రక్కనే కూర్చున్న టీచర్‌కి గుండె ఆగినంతపనయింది. అంతవరకూ బుల్లబ్బాయి గురించిగాని, వాడి తల్లిగురించిగాని అసలు ఆలోచించనేలేదు. కాని

సీట్‌లో కూర్చున్న తర్వాత డ్రైవర్ చెప్పిన మాటలు విన్నాడు. రేపు తిరిగి తల్లీతండ్రీ వచ్చేస్తున్నారన్నాడు. బాగానే ఉందన్నాడు. కారియర్ అందుకే తీసుకురాలేదన్నాడు. రేపు అమ్మని చూస్తానన్న ఆనందంతో బావ మాటలు నమ్మి వెళ్లిపోయాడు బుల్లబ్బాయి. ఈ రాత్రంతా తీయని కలలతో నిద్రపోతాడు. తెల్లారేసరికి తల్లి మంచపల్లకిలో కన్పిస్తే —

'ఆ అబ్బాయితో మరి అట్లా చెప్పారెందుకు?'

'ఇంకేమని చెప్పగలం మేష్టారూ? చిన్నవాడు కదా'

గేరు మార్చాడు డ్రైవర్.

డ్రైవర్ ప్రక్కన కూర్చొన్న టీచర్ వెనక సీటువేపు తిరిగి, మఫ్లర్ చుట్టుకున్న పొడుగాటి టీచర్‌తోనూ, ఇతర టీచర్లతోనూ 'బుల్లబ్బాయి తల్లి పోయిందంటండీ' అన్నాడు.

బస్సు రోడ్డు మలుపు తిరిగింది. ఎడ్లబండి అడ్డమొచ్చి మూర్తి సడన్‌బ్రేక్ వేశాడు. కిటకిటలాడుతున్న ప్రయాణీకులంతా ఒకరినొకరు గుద్దుకుని, రుసరుస చూసుకున్నారు. బస్సుడ్రైవర్ నిర్లక్ష్యానికి విసుక్కున్నారు.

మళ్లీ బస్సు కదిలింది.

మీ అమ్మ నిన్ను చూడాలని రమ్మని కబురు పెట్టింది. ఇవ్వాళ స్లిప్ టెస్ట్ ఉంది. నువ్వు అమ్మని చూట్టానికి వెళ్లలేకపోయావు. రేపు వెళ్లాలనుకున్నావు. ఆ చూడాల్సిన దేదో నువ్వు వెళ్లకుండానే చూస్తావు... అనుకున్నాడు ఆ పొడుగాటి టీచరు.

'ఇంక నీకీ ప్రపంచంలో ఎవ్వరు సత్యం చెప్పర్రా. నువ్వు సత్యానికి దూరమైపోతావు. నీ పట్ల జాలితో చెప్పరు. నీవు పిరికివాడివై పోతావు. నువ్వూ సత్యం చెప్పలేవు. నీకూ ఆ బలం పోతుంది' అని బాధపడి కన్నీళ్లు పెట్టుకున్నాడాయన.

'అందుకే నేను పిరికి వాడినైపోయాను' అని నిట్టూర్చాడా తలకి చెవుల మీదుగా మఫ్లర్ చుట్టుకున్న ఆ పొడుగాటి బ్రహ్మచారి టీచరు.

★★★

బుల్లబ్బాయి ఒంటరిగా చెరువుగట్టు మీంచిపోయి ఊరు సమీపించేసరికి ఎవరో గుండె కొట్టుకుని ఏడుస్తున్న ఏడుపు వినిపించింది. అది ఆ ఏడుస్తున్నది తన అక్కే. ఇంక నాలుగడుగులు ముందుకేసి ఇంటివాకిట అడుగు పెట్టేసరికి పిన్ని ఏడుపు వినిపించసాగింది. వాళ్లకు ఏమయిందో బుల్లబ్బాయికి అర్థం కాలేదు. అప్పటికే

ఇరుగు పొరుగు జనం ఆ ఇంట్లో చేరారు.

అక్క గుండెపగిలే ఏడుపు నిజం చెప్పినప్పుడు — బావంటే కోపం వచ్చింది. డాక్టర్లంటే కోపం వచ్చింది. నాన్న అంటే కోపం వచ్చింది. స్లిప్ టెస్టలంటే కోపం వచ్చింది. టీచర్లంటే కోపం వచ్చింది. చదువంటే కోపం వచ్చింది. తన మీద తనకే, తన నిస్సహాయత మీద తనకే కోపం వచ్చింది. ఆ కోపంతో, ఆ బాధతో, ఆ హింసతో, అక్కడ గుమిగూడిన జనాన్ని చూసి బావురుమని ఏడ్చాడు బుల్లబ్బాయి.

★ ★ ★

– 'కవిత' సాహితీ మాసపత్రిక

1965